

# חינוך לחיים

## פרשת וירא

כל ימי חיי האדם תלויים הם בימי הנעורים ובשנותיו הראשונות, וכדרך ש-בהתחזק היסוד יתחזק הבניין, וכן להיפך חלילה, כך הוא גם כן שהשנים הראשונות עליהם נשענים וסמוכים השנים שאחריהם.

ובענין זה ביאר מורי ורבי כ"ק האדמו"ר מפרמישלאן שליט"א את הפס' 'זיקח את שני נערי עמו ואת יצחק בנו', 'שני' לשון שְׁנַיִם, 'נערו' היינו ימי הנעורים, 'זיקח את שני נערי עמו' שהאדם לוקח את ימי נערותו וצעירותו עמו עד זקנה ושיבה, ואם בהיותו נער וצעיר יהיה כראוי, וישקיעו בחינוכו, רק באופן זה יוכל להיות התוצאה 'ואת יצחק בנו' שיגדלו הנערים להיות כמו האבות הקדושים.

וכה אמר בשם הרה"ק מקאצק זיע"א על הפסוק (תהלים קכז, ד) 'כחצים ביד גיבור כן בני הנעורים', כי הנה האיש הגיבור יוכל למתוח הקשת והחץ בחוזק גדול ואזי יורה החץ ביתר זריזות ועצימות, אבל כל זה רק מקודם שירה החץ, אמנם אחר שכבר יצא החץ מידו, שוב אין לו שליטה על זה, לא על חוזקו ולא על מקום המכה, כי כל זמן שהוא בידו יוכל לכווין מקום הפגיעה, אבל אחר שנורה החץ אפילו הגבורה הגדולה ביותר לא תועיל לו, ואף אם יתחרט על זה אלף פעמים שוב לא יועיל.

וזוהו 'כחצים ביד גיבור' כמו הענין הזה השייך בחץ שיוכל לכוונו ולשלוט בו רק כל זמן שהוא עדיין בידו, 'כן בני הנעורים', פירוש שבשביל שיוכל להיות עובד ה' גם בגדלותו, לזה צריך שישקיע בעוד ימי נעוריו בידו ובשליטתו, ואחרי כן לא יועיל עוד, כי אם יגדל ויתחנך מקטנותו ויהיו ימי נעוריו בידו לנצלם היטב, אז גם כי יזקין לא יסור מדרך זו. עכתה"ק.

"וכאשר חפצים ההורים שיהיו צאצאיהם הולכים בדרך הטוב ודבקים בהשי"ת ובתורתו, לזה מוכרחת ההשקעה מקטנותו, שצריכים להשריש בו אהבת תורה ואהבת השי"ת, להשריש בו טעם בתורה ובתפילה, טעם ב"ברוך הוא וברוך שמו" ואמן, טעם "באמן יהא שמיה רבא", וטעם ב"ברוך הוא". וכאשר ישרישו העניינים האלה בילד ויהיה הכל באופן זה, בעת יצירת הולד, בעת לידתו, בעודו תינוק, כאשר הוא נער וכאשר הוא אברך צעיר, אזי כאשר יגדל ויהיה לו איזה קושי ויבוא לאיזה נסיון, אז יוכל לעמוד בזה ולהתגבר על יצרו".

ובזה המתיק כ"ק רבינו שליט"א לשון הפיוט 'אב ידעך מנוער', 'אב ידעך' אם חפצים שיהיו הצאצאים גדלים בדרכי אבותינו ורבותינו הקדושים, לזה צריך להיות 'מנוער' כי אופן גידולם תלוי בימי הנעורים. והמשל בזה לעץ דקל שהוא נתגדל בשיפוע ועקום, והסיבה לזה שאי אפשר לתקנו, כי בהיות האילן צעיר לא יישרו אותו ולא תיקנו את דרך גידולו, ואחר שכבר נתגדל תכבד העבודה וכמעט שאין במציאות ליישרו. וכן הוא בשנות חיי האדם, אם בשנותיו הראשונות יורוהו דרכו ויישרו מסילתו מוטב, כי אחר כך כבר ממשיך לגדול בדרך עיקש ופתלתול חס ושלום.

וכך מוסבר ההבדל בין ישמעאל לעשיו, כי שישמעאל עבר על ג' העברות החמורות שילחוהו מביתו בהוראת שרה כדרך חינוך, וזכה אומנם בסוף ימיו שזה פעל וחזר בתשובה ולעומתו עשיו שעשה ככל העולה על רוחו בצעירותו ולא גירשוהו מביתו כדי לחנכו לא עשה תשובה!! (כמובן מדגיש שאומנם צריך לפעמים לעשות כזה מעשה לטובת הילד שרק בסוף יתברר כדבר טוב, אך צריך להזהר שיהא ברור אצלו שאין עושים זאת לשם כבוד או כעס וכד' אלא רק לטובת הילד) וכך מסביר במתיקות לשונו שה' אומר לאברהם "כל אשר תאמר לך שרה שמע בקולה" והטעם כי "האשה צרה עיניה באורחים יותר מן האיש". עיניה צרה - הכוונה כדרך שאדם מצמצם ראיתו כדי לראות מרחוק – יש לשרה ראייה למרחקים. באורחים - היא הבינה שצריך להפוך את ישמעאל ל"אורח" ואמרה "כי לא יירש בן האמה הזאת עם בני עם יצחק" שיצחק הבעה"ב וישמעאל אורח. וזה הראיה הטובה של שרה בחינוך ישמעאל לשולחו ולהופכו לאורח וזכה ועשה תשובה.

ובדרך צחות קצת אמר כ"ק רבינו שליט"א לפרש בזה הכתוב (שמות כט, לט) 'את הכבש האחד תעשה בבוקר ואת הכבש השני תעשה בין הערבים', שהבוקר רומז לימי הנעורים, ובין הערבים רומז לשנות זקנה ושיבה, וזהו שאמר הכתוב 'את הכבש האחד תעשה בבוקר' אם עושה כמעשה בהמה בצעירותו, 'ואת הכבש השני תעשה בין הערבים' אותו בהמה נשאר גם בשנות זקנה ושיבה, כי אם לא יעמול אדם לעדן מידותיו ולעבוד את השי"ת בצעירותו, איככה יצפה שבזקנותו ישתנה. וסיים דבריו "אבל בכל זאת אל לו לאדם להתיימש, כי סוף כל סוף אין לך דבר העומד בפני התשובה, ותמיד תמיד יוכל לתקן".

והוא על דרך שפירש אביו כ"ק רבינו דוד משה זצ"ל הפסוק (דברים ד, מ) 'אשר ה' אלהיך נותן לך כל הימים' שהעושה תשובה מחזיר לו השי"ת כל הימים שעברו עליו, וייחשבו לו כאילו התנהגו בהם כראוי ולקחם עמו.

**לע"נ אבי מורי ר' חיים ב"ר ישעיהו ז"ל**

משה בירנבוים - birmoshe@gmail.com